

IN MEMORIAM

LÁNER OLIVÉR (1927—1985)

Miskolc egyik legismertebb barlangkutatója volt, s valószínűleg halála után is sokan fognak jó szívvel emlékezni rá nemcsak Miskolcon, hanem szerte az országban.

Láner Olivér, az aradi vértanú Lahner tábornok szépunokája, 1927. február 21-én született Miskolcon. Törekvő, szorgalmas fiatal volt. Orvosi pályára készült, de tervei nem válhattak valóra.

1951-ben néhány hasonló érdeklődésű fiattal — megalakította a SAO (Societas Artrorum Oscurorum) nevű, nem hivatalos barlangkutató csoportot. Nem volt fenntartó szerv, de volt cél, lelkesedés, barlangkutató munka — és dokumentáció egy vastag füzetben. És a füzet lapjai teltek, teltek... Szeleta-zsomboly, Bolhási- és Jávorkúti-víznyelőbarlangok, Vártetői-barlang, Spirál-barlang, Szepessy-barlang, Bükkös-barlang, Ikertebri-barlang, Speizi-barlang... Mind mind hatalmas munka s átmeneti nagy dicsőség a feltáróknak. S köztük mindig az élen volt Láner Olivér is. Vitte az embereket, lelkesítette, saját hatalmas munkabíráásával példát mutatott.

Nem tartotta magát a tudomány emberének. Bontás, bejárás, felmérés és kiépítés volt az a terület, amit szívösen végzett és támogatta a tudományos tevékenységet.

Egész életében sokat tanult. Az MHT (Magyar Hidrológiai Társaság) által Miskolcon szervezett hidrológusképző tanfolyamot végezte el először, majd bányaiipari technikus s végül geodéta technikus minősítést szerzett. Szakmai tudását a barlangkutatók során is jól hasznosította. Több barlang felmérését végezte el. Köztük kiemelkedő volt az Anna-mésztufabarlang teodolitos felmérése 1976-ban. (Az István-barlangi mérést már nem tudta befejezni.)

A hivatalos vezetői szerepet nem szerette, de ha kellett, azt is vállalta. Az 1952-ben megalakult MHT Miskolci Csoportja zsombolykutató munkabizottságának még csak tagja, de néhány év múlva a szakosztálynak már titkára. Az MKBT megalakulásáért hatalmas szervező munkát végzett, s a csoportot képviselte mint választmányi tag a magyar barlangkutató országos társadalmi szervének újjáalakulása után. Az NME TDK Karszthidrológiai Szakcsoportjának kutatásvezetője, az NME Marcel Loubens Barlangkutató Szakosztály első csoportvezetője, a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület alapító tagja, majd tiszteletbeli elnöke.

Sajnos, az ő számára is eljött az az idő, amikor barlangba már nem tudott lemenni megromlott egészségi állapota miatt. De akkor is tette, amit kötelességének tartott: tanította a fiatalokat, próbálta átadni rendkívül sokirányú tapasztalatát. A fiatalok

nagyon szerették, hallgattak rá, rendszeresen kikérték a véleményét.

Családjá nem volt, családjának a barlangkutatók népes taborát tartotta. Ritkán lehetett hozzá úgy menni, hogy egyedül lett volna. S köztünk jól érezte magát, akárcsak mi övele.

Volt több olyan barlang, barlangszakasz, ahol ő járt először, ill. a feltáró csoport tagja volt. Ilyen pl. a Spirál-barlang névadó szükülete. Úgy éreztük, emlékének akkor állítunk igazi emléket, ha e barlangot róla nevezzük el.

A munkanaplók és kutatási engedélyek szerint az első dokumentált barlangi leszállása 1952. október 16-án a Szeleta-zsombolyban, az utolsó 1979. augusztus 21-én a Létrási-vizesbarlangban volt.

A munkanaplók közül 1952—1959. közötti években 287 bejegyzést készített, s 1967—1976 között 49 db kutatási jelentést töltött ki. Emellett az egyesület irattárában 7 kéziratát őrizzük, amit részben társszerzőkkel készített. Egy alkalommal publikált a Tájékoztatóban (1959 december) s társszerzője volt a Szabó László vezette szerzőgárdának, mely az „Összefoglaló jelentés a felsőanizusi mészkőréteg Lillafüred-Jávorkút közötti szakaszának karszthidrológiai kutatásáról” c. (MHT, Miskolc, 1966) anyagot útjára bocsátotta.

Emlékét megőrizzük, s a tiszta emberi, barlangkutatói elvei szerint akarunk ezután is dolgozni a barlangok világában.

*Majoros Zsuzsanna
Dr. Lénárt László
és a Marcel Loubens
Barlangkutató Egyesület*

HALÁSZ ÁRPÁD (1921—1985)

„Nem maradt más nekem, csak a triász, abból is a karni emelet, de az aztán a temető!” — idézem magamban Halász Árpád szavait a balatonfüredi temetőben, míg a bányászhimnusz hangjaitól kísérvé a hamvait tartalmazó urnát magába fogadja a füredi triász. Eltávozott közülünk az ember, a geológus, a barlangkutató.

1921. június 4-én Budapesten született. Édesanyja nevelte nehéz körülmények között. Eredeti foglal-

kozása lemezsajtoló volt. Ismereteit, tudását szívós erőfeszítéssel növelte, saját erejéből folytatta tanulmányait, amíg geológus diplomát szerzett. De tanult és tanított ő egész életén át. Geológusi tevékenységét a Földtani Intézetben kezdte, majd a Komlói Szénbányáknál, végül nyugdíjazása előtt a Mecseki Ércbányászati Vállalatnál dolgozott. Szakértelemmel, becsülettel végzett munkájáért számos kitüntetést kapott.

Kora ifjúságában kapcsolódott be a barlangkutatóba. Előbb a Budai-hegység barlangjait ismerete meg. Érdeklődése egyre inkább a kisbarlangok felé terelődött. Ahogy mondta: „a kisbarlangok a nagy dolgok hordozói”. Balatonfüreden megalapította és éveken át vezette a Lóczy Lajos Barlangkutató Csoportot. A Tihanyi-félsziget, a Balaton-felvidék barlangjait kutatta, azok legjobb ismerője volt. Számos új barlangot fedezett fel, írt le mindenre kiterjedő részletességgel, de szerénysége tiltakozott az ellen, hogy ismereteinek propagandát csináljon. Legutóbb, halála évében fedezte fel az örvényesi Vasásó-barlangot. Sokan tanulhattunk tőle emberséget, tudányszeretetet, szakmai ismereteket. Írásai még sokáig alap- és forrásmunkák lesznek. Halála előtti hetekben is tele volt ambícióval, tervekkel.

Aztán jött a szomorú hír: 1985. december 12-én Halász Árpád rövid szenvedés után elhunyt. Emlékét, tanítását, tanácsait örökre megőrizzük.

Eszterhás István

KOFFÁN KÁROLY (1909—1985)

1985. november 9-én, életének 76-ik évében elhunyt Koffán Károly grafikus és fotóművész.

1909. október 17-én Geresden született. Középiskoláinak elvégzése után a Képzőművészeti Főiskolán tanult, ahol Rudnay Gyula tanítványa volt. Tanulmányainak befejezése után 5 éven át Párizsban élt és dolgozott. Hazatérve 1942-ben Budapesten festőiskolát nyitott. Ettől kezdve közel két évtizeden át tanított. A felszabadulás után 1948-ban nevezték ki a Képzőművészeti Főiskola grafika tanárává. Már az ötvenes években sok időt szentelt a természet, különösen a madarak fotózásának. Majd amikor 1958 után a kenyerét fotózással kereste meg, reprodukciókat készített és művészek portréinak készítésével alkotott maradandót.

Nem volt barlangkutató. Vértes László kérésére kezdett foglalkozni denevérek fényképezésével, melyet az akkori, a mai szemmel már kezdetleges felszereléssel, magas színvonalon művelt. Közel száz denevérfotója közül a repülő denevérekről készített remek felvételeit több évtizedig nem tudták felülmúlni.

Emlékét a magyar barlangi fényképezés jelentős alakjaként őrizzük meg.

Székely Kinga

IFJ. VENKOVITS ISTVÁN (1954—1985)

1985 áprilisában fájdalmas veszteség híre keltett megdöbbenést mindannyiunkban: elment a Venkó. Személyében a Vörös Meteor TE barlangkutató szakosztályának több mint évtizedes, a DIOGE-

NES csoportnak pedig egyik alapító tagját veszítettük el. Az Ő esetében valóban nem frázis, hogy gyermekkorától járja a természetet, és benne nem utolsósorban a barlangokat. Állandó és aktív résztvevője volt a csoport túráinak, táborainak, és kivette részét ezek vezetéséből is. Szinte felsorolhatatlan, mennyi vállalkozásban számíthattunk tevékeny segítségére, okos gondolataira, hihetetlen kitartására. Ott volt a Sniezna szifonjánál, az amerikai kongresszuson, az alsó-barlangi táborban, a Poloska Jama-expedícióban — hogy csak az utóbbi évek jelentős vállalkozásait említsük. Elméleti és gyakorlati felkészültségének elismeréseként lett 1984-ben igazolt kutatásvezető.

Szines egyénisége, sajátos humora, mindig pezsdítően hatott társaságára. Hiányát mindig érezni fogjuk.

Thieme András

BALÁZS LAJOSNÉ SZATLÓ ERZSÉBET (1922—1985)

Ő talán csak sejtette, mi már tudtuk, hogy gyógyíthatatlanul beteg. Azután bekövetkezett a vég 1985. június 25-én szülőfalujában, Erdőtelken.

A hazai barlangászok csak Erzszi néninek ismerték. Egyszerű, bátor szókimondó, nyíltszívű asszony volt. Mint a Kinizsi Barlangkutató Szakosztály tagja, férjével együtt kezdettől fogva részt vett a teresztényei barlangrendszer kutatásán, mely 1954-ben az égerszögi Szabadság-barlang felfedezéséhez vezetett. Húsz éven át mindig ott volt a Kinizsi, majd utóda, az FTSK táborozásain, az ő remek főztjei tartották a kutatókban az erőt és lelket. Amikor az ötvenes évek végén elkészült a Dásztöböri turistaszálló, férjével együtt ő lett a gondnoka.

Nemcsak a szállót vigyázta, hanem egy negyedszázadon át a barlangot is, szigorúan őrizve annak kulcsát, hogy illetéktelenek oda be ne juthassanak, kárt ne tegyenek a képződményekben.

Amikor elérkezett a nyugdíjas kor, akkor sem távoztak messze a barlangtól. Égerszög faluban vettek egy rogyadozó kis parasztházat, és azt kezdték helyreállítani. Mire elkészültek a munkával és élvezhettek volna szorgos életük gyümölcsét, Erzszi néni ágyba döntötte a súlyos betegség...

Kedves Erzszi néni! Barlangász ismerőseid, barátaid, s mindazok, akik megfordultak a Dásztöbörben, nem felednek, szeretettel őrzik szívükben emlékedet!

B. D.

MISZLIVECZ ANNAMÁRIA (1950—1985)

Megdöbbenéssel kaptuk a hírt: Csekő Árpádné Miszlivecz Annamária 1985. szeptember 29-én, 34 éves korában váratlanul elhunyt.

Még frissen élnek emlékezetünkben az égerszögi és teresztényei barlangkutató táborozáson együtt töltött hetek. Annamária több mint egy évtizeden át az FTSK Barlangkutató Szakosztályának volt aktív tagja, számos hazai barlangfeltárási és külföldi expedícióban vett részt. Törhetetlen lelkesedésével, temperamentumos határozottságával nagyban hozzájárult a táborozások és feltárási munkák sikeréhez. Boldog házassága is a barlangász-életben gyökerezett. 1985 szeptemberében kórházba került, és epeműtéten esett át. Az operáció után néhány nappal hirtelen belázasodott, s az orvosok nem tudták megmenteni az életét. Három kisgyermeket hagyott maga után: Árpádot, Ábelt és Zsuzsit.

Annamária kedves rokonszenves lényét, mosolygós arcát nem tudjuk feledni, szeretettel őrizzük emlékét.

B. D.

TRAIAN ORGHIDAN (1917—1985)

A román barlangkutatás a Racovitza utáni időszak egyik legnagyobb tudósát veszítette el Traian Orghidan professzor személyében.

Brassói pedagógus családból származott, a Jász megyei Onesti-Plugari községben született 1917. február 27-én. Középiskoláit Brassóban és Bukarestben végezte, természettudományi diplomáját a Bukaresti Egyetemen szerezte 1941-ben. Két évig a Columbia Petrol Társaság geológusaként dolgozott, majd 1943—1950 közt C. Motas professzor asszisztenseként a Sinaiai Biológiai Állomáson. Ezután hat éven át a Bukaresti Egyetem biológiai tanszékén oktatott, miközben intenzív barlangállattani kutatásokat végzett. Amikor 1956-ban átszervezték az Emile Racovitza által alapított kolozvári Szeleológiai Intézetet, őt nevezték ki a bukaresti központi Szeleológiai Intézet tudományos társigazgatójának, majd 1964-től haláláig ő vezette az intézményt.

Traian Orghidan tudományos munkássága a bioszeológia keretein belül elsősorban ökológiai és

taxonómiai kutatásokra összpontosult. A tudomány számára nagyon sok új, korábban ismeretlen barlangi állatfajt írt le, illetve segítette munkatársainak ilyen irányú munkáit. A bioszeológia témakörében 1941-től összesen 113 tudományos dolgozatot publikált. Ő volt a főszerkesztője a nemzetközileg jól ismert, magas színvonalú román barlangtani folyóiratnak, a Travaux de l'Institut de Spéologie „Émile Racovitza”-nak.

Traian Orghidan számos nemzetközi konferencián vett részt és tartott előadást. Sok külföldi expedíciót szervezett a barlangok elővilágának tanulmányozására (Bulgária 1966, Jugoszlávia 1967, Mallorca 1970 és 1971, Kuba 1970, 1973 és 1975, Venezuela 1975). Munkásságáért több állami és tudományos kitüntetést kapott.

Traian Orghidan nemcsak a román, hanem a nemzetközi tudományos élet egyik kiemelkedő alakja volt. A halál is külföldi tartózkodása idején, Párizsban ragadta el 1985. május 27-én.

Dr. Balázs Dénes

Mindennemű speleológiai — expedíciós — geológiai felszerelés

Petzl, TSA-Marbach, Troll, Stubai, Edelweiss — Edelrid gyártmányokból,
karbidlámpák — fejlámpák — geológuskalapácsok, Jumar-, Gibbs-, Petzl-karabinerek,
Maillons-mászókötelek, beülő-bekötőhevederek, önfűróék, bivakmatrac
— barlangi hátizsák — PVC-overall — rugalmas alsóruha, könyvek, térképek,
nemzetközi kiadványok stb.

Kapható:

Erika Kittel — Werner Hollender barlangkutató felszerelés üzletében Bécsben.

Kérje részletes katalógusukat.

Az illusztrált katalógus a Társulat titkárságán megtekinthető.

HOLLENDER + KITTEL

A - 1030 Wien, Rasumofskygasse 34/17 Tel.: (0222) 73 29 694

CONTENTS

<p>25th anniversary of the Hungarian speleological journal, <i>Karszt és Barlang</i> (Karst and Cave)</p> <p style="text-align: center;">STUDIES</p> <p><i>K. Takács—Bolner</i>: The Crystal Cave at Beremend</p> <p><i>László Sásdi</i>: Karst water and cave systems in the vicinity of Szőlőszárd</p> <p><i>Dr. János Hír</i>: Sediments of the Hajnóczy Cave</p> <p><i>Péter Szablyár</i>: Speleological observations in a cave of Bihar Mountains</p> <p><i>Dr. Dénes Balázs</i>: Caves in the Easter Island</p> <p><i>Dr. János Kubassek</i>: Tropical karst region in Thailand</p>	<p>2</p> <p>3</p> <p>13</p> <p>17</p> <p>25</p> <p>33</p> <p>39</p>	<p style="text-align: center;">REVIEW</p> <p>Commercial caves of France (<i>Uwe Eisner</i>)</p> <p>New literary data of the Baradla Cave (<i>S. Hadobás</i>)</p> <p><i>News from Abroad, Press-Review</i></p> <p>“Hungarian Cave Protection” exhibition in Slovakia (<i>K. Székely</i>)</p> <p>The longest and deepest caves of the world <i>Hungarian Cavers Abroad</i></p> <p><i>Results of the Karst and Speleological Research in Hungary</i></p> <p>New national park in Hungary: the Aggtelek Karst Region (<i>K. Székely</i>)</p> <p>Increased protection of the new József-hegyi Cave (<i>K. Székely</i>)</p> <p>Visitors of Hungarian caves 1985 (<i>D. Balázs</i>) <i>Our Society's Life</i></p> <p><i>Book Review</i></p> <p><i>In memoriam</i></p>	<p>47</p> <p>50</p> <p>51</p> <p>52</p> <p>53</p> <p>58</p> <p>58</p> <p>61</p> <p>62</p> <p>72</p> <p>76</p>
--	---	---	---

СОДЕРЖАНИЕ

<p>25-летие венгерского спелеологического журнала, <i>Karszt és Barlang</i> (Карст и Пещера)</p> <p style="text-align: center;">ДОКЛАДЫ</p> <p><i>Каталин Болнер—Такачне</i>: Хрустальная пещера в Беременд</p> <p><i>Ласло Шашиди</i>: Карстовые и пещерные системы в окрестностях Сёлёшардо</p> <p><i>Д-р. Янош Хир</i>: Отложения пещеры Гайноци</p> <p><i>Петер Сабяр</i>: Спелеологические наблюдения в одной из пещер Бихарских гор</p> <p><i>Д-р Денеш Балаж</i>: Пещеры острова Пасхи</p> <p><i>Д-р Янош Кубашек</i>: Тропические карстовые области в Таиланде</p>	<p>2</p> <p>3</p> <p>13</p> <p>17</p> <p>25</p> <p>33</p> <p>39</p>	<p style="text-align: center;">ОБЗОР</p> <p>Туристические пещеры во Франции (Иве Эйзнер)</p> <p>Новые данные о пещере Барадла (Ш. Хадобаш)</p> <p><i>Иностранные известия, обзор журналов „Защита пещер в Венгрии“ выставка в Чехословакии (К. Секей)</i></p> <p>Самые длинные и глубокие пещеры мира</p> <p><i>Венгерские спелеологи за границей</i></p> <p><i>Происшествия в отечественных карстовых и пещерных исследованиях</i></p> <p>Новый Национальный парк в Венгрии: Аггтелегский карстовый район (К. Секей)</p> <p>Усиленно защищенная Новая пещера на Йожеф-хедь (К. Секей)</p> <p>Туризм венгерских пещер (Д. Балаж)</p> <p><i>Общественная жизнь</i></p> <p><i>Книжная полка спелеолога</i></p> <p><i>В память</i></p>	<p>47</p> <p>50</p> <p>51</p> <p>52</p> <p>53</p> <p>58</p> <p>58</p> <p>60</p> <p>62</p> <p>72</p> <p>76</p>
---	---	--	---

*Fényképek jobbra a borítón. Fent: ausztriai Sakristei-barlang bejárata (Gyovai L. felv.)
Lent: karstos hegyvidék a thaiföldi Kha Sam Roi Yot Nemzeti Parkban (Kubassek J. felv.)
Fénykép a hátsó borítón. cseppköképződmények a József-hegyi-barlangban (Czajlik I. felvétele)*

*Pictures on the opposite side, above: entrance of the Sakristei Cave, Austria (by L. Gyovai),
below: karstic landscape of the Kha Sam Roi Yot National Park, Thailand (by J. Kubassek)
Picture on the back cover: dripstone formations in the József-hegyi Cave, Budapest (by I. Czajlik)*

